

DARIA ZARZECZNA

ORCID: 0000-0001-5576-4962

Uniwersytet Szczeciński, Szczecin

d.zarieczna@onet.pl

Nazwy ubiorów damskich (na podstawie postów na blogu modowym *Macademian Girl* z lat 2017–2019)

Słowa kluczowe

polszczyzna współczesna, nazwy części garderoby w języku polskim,
język blogów modowych

Keywords

contemporary Polish language, names of clothes, language of fashion blogs

Wprowadzenie

Minione trzydziestolecie to w Polsce okres istotnych zmian zarówno o charakterze gospodarczo-politycznym, jak i społeczno-kulturowym. To właśnie w latach 90. (po otwarciu granic i zniesieniu cenzury komunistycznej) zaczęły zaznaczać się w naszym kraju silne wpływy kultury Zachodu, a zwłaszcza kultury amerykańskiej. Polacy zaczęli ulegać atrakcyjnym wzorom amerykańskim i postrzegać otaczający ich świat oczami Amerykanina¹, co bezpośrednio przełożyło się na kształt współczesnego języka polskiego, w którym coraz liczniej pojawiały się zapożyczenia angielskie dotyczące nie tylko dziedzin takich, jak gospodarka czy technologia, ale także sfer życia codziennego, jak moda i uroda². Jak zauważa Ksenia Małgorzata Olkowska: „biorąc pod uwagę ogólnosiwiatowy trend upowszechniania się języka angielskiego i wzrost jego roli w rozmaitych dziedzinach życia

¹ Kazimierz Ożóg, „Zmiany we współczesnym języku polskim i ich kulturowe uwarunkowania”, *Język a Kultura* 20 (2008): 59–79.

² Tamże, 70.

i nauki, nie dziwi rosnąca liczba anglicyzmów we współczesnej polszczyźnie ani znaczna dysproporcja liczbowa w porównaniu ze współczesnymi zapożyczeniami z innych języków³. W wydanej w 2008 roku książce *Kulturowe aspekty języka mody*⁴ jej autorka – Bożena Rejakowa – na podstawie przeanalizowanego materiału konstatuje, że współczesny język mody w dużej mierze operuje zapożyczeniami pochodzącymi głównie z trzech języków: francuskiego, angielskiego i włoskiego. Krystyna Wilczewska zamiast pożyczek z języka włoskiego podaje te o proveniencji germańskiej, zaznaczając jednak, że są to głównie nazwy dawne, z których duża część (wraz z desygnatem) odchodzi w zapomnienie⁵. Ostatnie lata pokazują, że w branży modowej coraz większą rolę odgrywają angielskie i amerykańskie domy mody⁶ – zasadne wydaje się więc twierdzenie, że obecnie język mody został niemal całkowicie zdominowany przez angielszczyznę, co poświadczają nazwy strojów wyekscerpowane z postów zamieszczonych na blogu modowym *Macademician Girl*⁷. Materiał badawczy stanowi łącznie 50 nazw, które uzupełniają zasób najnowszej polszczyzny, a których nie odnotowano jak dotąd w podanych znaczeniach we współczesnych słownikach języka polskiego⁸ ani w Narodowym Korpusie Języka Polskiego⁹. Warto zaznaczyć, że mimo iż analizowane słownictwo należy do profesjolektu grupy zawodowej związanej z branżą modową, to coraz częściej przenika ono do polszczyzny ogólnej głównie za sprawą blogerek modowych, które chętnie posługują się bardzo wąskimi znaczeniowo nazwami o obcej proveniencji, chcąc wpisać się w aktualnie panujące trendy.

Analiza materiału

Blog modowy *Macademician Girl* to skarbnica wiedzy na temat najbardziej aktualnych trendów panujących w modzie. Jego autorka, Tamara Gonzalez Perea¹⁰, prezentuje nietuzinkowe i niezwykle kolorowe podejście do mody, a na tle innych blogerek wyróżnia ją umiejętne łączenie klasyki z nowoczesnością oraz zdumiewająco barwne zestawianie wzorów i faktur. Jej różnokolorowe, nierzadko zaskakujące kreatywnością stylizacje były wielokrotnie

³ Ksenia Małgorzata Olkowska, „Najnowsze angielskie zapożyczenia cytatowe w polszczyźnie ogólnej początku XXI wieku”, *Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny* 10 (2011): 211.

⁴ Bożena Rejakowa, *Kulturowe aspekty języka mody* (Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2008).

⁵ Krystyna Wilczewska, „O słownictwie współczesnej mody”, *Język Polski* 2 (1970): 108.

⁶ Maria Borejszo, „Nazwy ubiorów we współczesnej polszczyźnie”, *Biblioteczka Poznańskich Studiów Polonistycznych. Seria Językoznawcza* 14 (2001): 74.

⁷ *Macademician Girl*, <http://macademiciangirl.com>.

⁸ Por. Mieczysław Szymczak, *Słownik języka polskiego*, t. I–III (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 1978); Bogusław Dunaj, *Słownik współczesnego języka polskiego* (Warszawa: Wilga, 1996).

⁹ Narodowy Korpus Języka Polskiego, dostęp 30.08.2019, <http://nkjp.pl/>.

¹⁰ *Macademician Girl*, dostęp 15.09.2019.

docenione podczas największych wydarzeń świata mody, tj. tygodni mody odbywających się m.in. w Paryżu czy Mediolanie.

Cechą szczególną stylu *Macademician Girl* jest niewątpliwie barwność prezentowanych strojów i związane z tym bogate nazewnictwo barw, które stało się tematem uprzednich rozważań. Do analizy językowej wzięto wówczas nazwy barw, które służą pobudzeniu wyobraźni czytelnika, wydobywaniu nieoczekiwanych skojarzeń i malowaniu słownych obrazów¹¹. Na uwagę zasługuje również rozbudowane nazewnictwo różnych części garderoby. Autorka w opisach kreacji każdorazowo posługuje się dookreśleniami, które w drobiazgowy sposób definiują to, w czym pozuje do zdjęć. Każda część garderoby obudowana jest epitetami szczegółowo określającymi krój, fason i wzór, np. *suknia o kroju wiązanego w talii szlafroka czy płaszcz we wzór przeskalowanej kurzej stopy*. Blogerka niezwykle rzadko używa skonwencjonalizowanych nazw ubiorów, jak spódnica czy sukienka, co potwierdza powszechnie występującą w języku współczesnej mody tendencję, scharakteryzowaną przez Annę Gląpską w artykule *Słownictwo i styl prasowych tekstów o modzie (na przykładzie „Elle” i „Twojego Stylu”)*, która pisała: „w słownictwie mody bardzo rzadko występują wyizolowane z kontekstów, samodzielne nazwy ubiorów. Zazwyczaj przed nazwą ubioru lub bezpośrednio po niej spotykamy dodatkowe określenia, które pozostają w związku formalno-znaczeniowym z tą jednostką. [...] dla słownictwa mody coraz bardziej charakterystyczne stają się struktury rozbudowane, wieloczłonowe”¹². Na blogu modowym *Macademician Girl* pojawiają się więc struktury takie jak: *sukienka o kroju etui, ołówkowa sukienka z bufiastymi rękawami czy okulary z przydymionymi szybkami*.

Atrakcyjniejsze z językoznawczego punktu widzenia wydają się nazwy, które pojawiły się w polszczyźnie w ostatnich latach, a które są przede wszystkim zapożyczeniami (głównie cytatowymi) z języka angielskiego. To właśnie obecność na blogu tych najnowszych – być może jedynie efemerydalnych – nazw stała się przyczynkiem do napisania niniejszego artykułu, którego celem jest prześledzenie mechanizmów funkcjonowania tegoż słownictwa w najnowszej polszczyźnie. Do badań włączono również neosemantyzmy o charakterze metaforycznym oraz metonimicznym, z których wiele nabyło nowe znaczenie właśnie pod wpływem języka angielskiego. Celem analizy będzie również wykazanie, że Tamara Gonzalez Perea, tworząc posty na blogu, w dużej mierze posługuje się pożyczkami z języków obcych, pragnąc w ten sposób wpisywać się w światowe trendy modowe.

Wykserpowany materiał badawczy stanowią treści 96 postów zamieszczonych w zakładkach „Stylizacje” oraz „Trendy” i opublikowanych na blogu w okresie od 20 lipca 2017 roku do 19 sierpnia 2019 roku. W krótkich, bo nieprzekraczających 200 wyrazów tekstowych, opisach Tamara Gonzalez Perea prezentuje elementy swojej garderoby i doradza

¹¹ Daria Zarzeczna, „Sukienka w kolorze zmrożonego sorbetu mango – czyli kilka słów o barwach na blogu modowym *Macademician Girl*”, *Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny* 16 (2017): 283–297.

¹² Anna Gląpska, „Słownictwo i styl prasowych tekstów o modzie (na przykładzie «Elle» i «Twojego Stylu»)", *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Linguistica* 44 (2007): 33–50.

czytelniczkom, jak wyglądać dobrze w każdej sytuacji. Wskazuje, jak łączyć ze sobą kolory i dopasowywać fasony, przedstawia również najbardziej aktualne trendy panujące w światowej modzie, które niejednokrotnie poddaje subiektywnej ocenie. Zapowiedzią przedstawianych treści zawsze jest tytuł, jak np. *Kombinezon w kwiaty i szpilki. Jak nosić wakacyjne ubrania do pracy?* („Stylizacje”, 19 sierpnia 2019) oraz zdjęcie prezentujące całość stylizacji. Pod zdjęciem pojawia się szczegółowy opis elementów składających się na prezentowany strój oraz kolejne fotografie stanowiące ilustrację dla detali, takich jak nakrycie głowy, torebka czy biżuteria. W zakończeniu wpisu zawsze pojawiają się wskazówki, jak można ubrać się podobnie oraz informacje, w jakich sklepach można kupić zamieszczone na fotografiach stroje. Każdy post fani *Macademician Girl* mogą komentować – w komentarzach pojawiają się pytania do blogerki oraz prośby o porady dotyczące sposobu ubierania się.

Analiza zapożyczeń

W zgromadzonym materiale przeważają zapożyczenia cytatowe (np. *dad sneakers*, *slip dress*). Kolejne – podobne pojemnościowo grupy – stanowią adaptacje morfologiczne, zarówno o charakterze słowotwórczym (np. *bomberka*), jak i fleksyjnym (np. *boyfriendly* czy *oksfordy*) oraz neosemantyzmy o charakterze metaforycznym (np. *cygaretki*, *olówek*) i metonimicznym (np. *listonoszka*, *szwedę*). Przejdźmy zatem do analizy poszczególnych grup.

- a) **Zapożyczenia cytatowe**, czyli „wyrazy i wyrażenia przeniesione do języka-biorcy w formie i znaczeniu takim, jakie mają w języku dawcy”¹³:

bandeau ‘biustonosz, który ma formę szerokiego pasa materiału owiniętego wokół biustu’ <fr. bandeau = opaska>; **biker-shorts** ‘obcisłe spodnie damskie sięgające kolan’¹⁴ <ang. biker = kolarz + shorts = spodenki, które kończą się ponad kolanem>; **boho** ‘o stylu ubierania: jest to mieszanina 4 nurtów: romantycznego, country, stylu nawiązującego do bohemy oraz stylu odnoszącego się do szalonych lat siedemdziesiątych’¹⁵; elementami tego stylu są frędzle, kwiaty, niezliczona ilość biżuterii i wielkie okulary; **choker** ‘naszyjnik w formie cienkiej tasiemki ozdobionej zawieszka’ <ang. choker = naszyjnik lub ozdobna tasiemka noszona blisko szyi, oplatająca szyję’¹⁶>; **chunky sneakers** ‘masywne buty sportowe na grubej, gumowej podeszwie, w typie Nike’ <ang. chunky (colloq.) = krępy

¹³ Andrzej Markowski, *Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne* (Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2005), 164.

¹⁴ Poszczególne leksemy definiowano każdorazowo na podstawie zdjęć zamieszczonych na blogu modowym *Macademician Girl*. Niekiedy posiłkowano się również informacjami zawartymi w zakładce „Zagadkowa modo-mowa” na blogu autorki.

¹⁵ Aleksandra Frątczak-Biś, *Znajdź swój styl* (Gliwice: KODstylu.pl, 2019), 48.

¹⁶ Tłumaczenia nazw angielskich pochodzą z *The Oxford English Dictionary*, t. 1–20 (Oxford: Clarendon Press, 1989) oraz z *The New Shorter Oxford English Dictionary*, t. 1–2 (Oxford: Clarendon Press, 1993).

+ sneaker = but treningowy o miękkiej podeszwie>; **crop top** ‘krótki top, który odsłania brzuch; może występować w wielu różnych fasonach – z rękawami lub bez, na ramiączkach bądź w wariacie całkowicie odsłaniającym ramiona’ <crop = przyciąć krótko + top = bluzka na ramiączkach>; **dad sneakers** ‘masywne buty sportowe o grubej podeszwie, wyglądem przypominające adidas; wygodne, ale niekoniecznie stylowe. Najczęściej kojarzone ze stylem przypisywanym ojcom, skąd wzięła się ich nazwa’ <ang. dad (colloq.) = tata + sneaker = but treningowy o miękkiej podeszwie; od sneak = skradać się>; **floss sandals** ‘sandalki przytrzymujące stopę cienkimi paskami oplatającymi kostkę i łydkę; często są ozdobione zawieszkami z cyrkoniami bądź muszelkami; mogą występować w wersji płaskiej lub na obcasie’ <floss = szorstki jedwab oplatający kokon jedwabnika – stąd floss w znaczeniu ‘coś oplatającego’>; **glamour** ‘o stylu ubierania: jest to styl elegancki, bardzo kobiecy, kojarzony z kreacjami na czerwony dywan; jego elementami charakterystycznymi są m.in. toczki, satynowe rękawiczki czy błyszczące kolczyki’ <ang. glamour = zwodnicze lub urzekające piękno bądź urok>; **monokini** ‘mocno wycięty, jednoczęściowy kostium kąpielowy, którego wycięcia odpowiednio modelują sylwetkę, podkreślając wcięcie w talii bądź wysmuklając ramiona’ <ang. przedrostek mono- (pojedynczy) + bikini = kusy, dwuczęściowy kostium kąpielowy>; **outfit** ‘stylizacja, zestaw ubrań, w którym wszystko do siebie idealnie pasuje’ <ang. outfit = zestaw ubrań wybranych bądź zaprojektowanych, by nosić je razem>; **oversize** ‘o elemencie garderoby, który pozornie ma być o jeden-dwa rozmiary za duży; coś luźnego i wygodnego’ <ang. oversize = zbyt duży, większy od normalnego rozmiaru>; **power look** ‘ubiór w stylu biurowym, na który składają się takie elementy jak: konstrukcyjne marynarki, garniturowe komplety, przeskalowane płaszcze, stylowe prochowce i trencze, odnowione garsonki, tweedowe żakiety oraz deseń w kratę’ <ang. power look = wygląd świadczący o sile>; **shopper** i **shopper bag** ‘duża torebka damska z jedną komorą i stosunkowo krótkimi uszami, które pozwalają na noszenie jej na ramieniu lub w zgięciu łokcia; jej cechą charakterystyczną jest duża pojemność – torba powinna pomieścić zakupy’ <ang. shopper bag = torba na zakupy>; **slip dress** ‘sukienka na cienkich ramiączkach, najczęściej uszyta z satyny, jedwabiu albo ich syntetycznych zamienników; wyglądem przypominająca halkę, jaką nosi się pod ubraniem’ <ang. slip- = na określenie czegoś, co można łatwo zsunąć; też: halka + dress = sukienka>; **tankini** ‘dwuczęściowy kostium kąpielowy składający się z majtek i koszulki na ramiączkach’ <połączenie ang. tank top = górna część garderoby bez rękawów, z okrągłym dekoltem i głęboko wyciętymi pachami + bikini = kusy, dwuczęściowy kostium kąpielowy>; **tassel earrings** ‘kolczyki w formie różnokolorowych frędzli’ <ang. tassel = ozdobny pęczek luźnych nici lub cienkich sznurków + earring = kolczyk>; **total look** ‘strój, w którym od stóp do głów króluje jeden motyw; może być to kolor lub wzór’ <ang. total look = całkowity, całościowy wygląd>; **ugly shoes** ‘masywne buty sportowe na grubej podeszwie, wyglądem przypominające adidas’ <ang. ugly = brzydki + shoe = but>.

Do powyższej grupy można zaliczyć również wyrażenia będące polsko-angielskimi połączeniami wyrazowymi. Element rodzimy stanowi w tym wypadku trzon niosący treści

ogólne, zaś element obcy jest dookreśleniem: *akcesoria tie-dye* ‘dodatki ozdobione wzorem uzyskanym dzięki użyciu techniki, polegającej na zawiązaniu w supeł np. chusty i zamoczeniu jej w farbie, dzięki czemu można uzyskać efekt nieregularnego wzoru’ <ang. tie-dye = zwiąż-ufarbuj>; *dekolt off shoulders* ‘dekolt, w którym ramiona pozostają całkowicie odkryte’ <ang. off shoulders = pozbawiony ramion>; *kurtka bomber* ‘krótka, dość obszerna kurtka, która na wysokości pasa i na zakończeniu rękawów ma szerokie ściągacze, wyposażona jest w duże kieszenie i zapinana na zamek błyskawiczny’ <ang. bomber jacket = krótka kurtka>; *obcas kitten heel* ‘in. kaczuszka; w obuwiu damskim: niski obcas (poniżej 5 cm) umieszczony w środku strefy pod piętą’ <ang. kitten = kociak + heel = pięta>; *okulary cat eye* ‘okulary z oprawkami o mocno wydłużonym kształcie, które przypominają oczy kota’ <ang. cat = kot + eye = oko>; *szpilki peep-toe* ‘damskie buty na cienkim obcasie, które mają odkryte palce’. Angielskie sformułowanie *peep-toe* można łączyć również z innymi nazwami damskiego obuwia, jak czółenka czy botki <ang. peep = ukazywać się + toe = paluch>.

b) Adaptacje morfologiczne

Adaptacje fleksyjne – polegają na dodaniu rodzimej końcówki do wyrazu przejętego w niezmienionej bądź nieznacznie zmienionej formie graficznej¹⁷. W analizowanych przykładach adaptacja fleksyjna polega na wprowadzeniu w obręb zapożyczanej formy końcówki *-y* (*-sy*), wskazującej na liczbę mnogą (jak w przypadku butów, które zwykle występują jako para) bądź określającej rzeczowniki pluralne (w odniesieniu do nazw spodni):

boyfriendly ‘damskie spodnie (najczęściej dżinsy) szyte na wzór męskich – o luźnych, nieznacznie podwiniętych nogawkach i obniżonym kroku’. Ich nazwa jest skróceniem pochodzącego z języka angielskiego sformułowania *boyfriend jeans*, oznaczającego dosłownie *chłopięce dżinsy*; *chinosy* ‘spodnie materiałowe ze skośnymi kieszeniami z przodu i z tylnymi kieszeniami wewnętrznymi, o lekko podwiniętej nogawce, która nadaje im długość 7/8’. *Chinosy* były początkowo spodniami męskimi, noszonymi przez żołnierzy amerykańskich. Ich nazwa wywodzi się od hiszpańskiego przymiotnika *chino* oznaczającego ‘chiński’, ponieważ były to spodnie szyte w Chinach dla żołnierzy walczących w wojnie hiszpańsko-amerykańskiej¹⁸; *crocsy* ‘rodzaj kłapek o miękkiej podeszwie i obłożynie z charakterystycznymi dziurami, która zakrywa wierzch przodostopia, wykonanych z innowacyjnego materiału o nazwie crosslite’. Nazwa tego rodzaju obuwia wywodzi się od angielskiego wyrazu *croc* (ang. pot. *krokodyl*), który na zasadzie skojarzenia wiąże wygląd klapka z paszczą krokodyla; *kuloty* ‘spodnie o bardzo szerokich nogawkach, najczęściej o długości 3/4 lub 7/8’. W ostatnim dwudziestolecu XVII wieku i na przestrzeni wieku XVIII we Francji mianem *culottes* określano męskie – najczęściej jedwabne – krótkie

¹⁷ Władysław Cyran, „Mechanizm zapożyczania wyrazów w języku polskim”, *Rozprawy Komisji Językowej ŁTN* 20 (1974): 23–37.

¹⁸ Szczygieł: *Co to są chinosy i jak je nosić?*, dostęp 30.08.2019, <https://meskie-spodnie.pl/blog/co-to-sa-chinosy-i-jak-je-nosic.html>.

spodnie, spięte pod kolanem podwiązką lub klamrą¹⁹. Natomiast w latach 70. XX wieku w Stanach Zjednoczonych tą nazwą zaczęto określać szerokie spodnie kończące się za kolanem, które cieszyły się popularnością szczególnie wśród hippisek (właśnie to znaczenie zostało przeniesione na grunt polszczyzny); **oxfordy**²⁰ ‘eleganckie buty – najczęściej lakierowane – na płaskiej podeszwie, wykonane z litej skóry i sznurowane’. Początkowo noszone wyłącznie przez mężczyzn, od kilku lat bardzo popularne wśród kobiet, które wkładają je zarówno do formalnych, jak i codziennych stylizacji. Zapożyczona na grunt polszczyzny nazwa stanowi skrót angielskiego wyrażenia *Oxford shoe* (but w typie oksfordzkim) oznaczającego ‘eleganckie buty z cholewką sięgającą kostki i otwartym sznurowaniem’; **sneakersy** ‘masywne buty sportowe na grubej podeszwie, w typie Nike’. Buty tego typu były popularne już w latach 90., lecz wówczas noszono je wyłącznie do ubrań sportowych. W 2018 roku na wybiegi modowe wprowadził je ponownie dyrektor kreatywny domu mody Balenciaga – Demna Gvasalia, a **sneakersy** stały się elementem strojów nie tylko sportowych, lecz również – a może nawet przede wszystkim – dopełnieniem eleganckich stylizacji czy strojów biurowych. Ich nazwa pochodzi od angielskiego *sneaker*, czyli ‘but treningowy o miękkiej podeszwie’.

Adaptacje słotwórcze – polegające na wprowadzeniu rodzimego formantu w obręb zapożyczanego wyrazu²¹. Do utworzenia form rzeczownikowych wykorzystano żeński formant *-ka*, który jest w tej funkcji najbardziej ekspansywny, natomiast formy przymiotnikowe utworzono za pomocą formantu *-owy*, określającego przymiotnik o charakterze ogólnie relacyjnym²²: **bomberka** ‘krótka, dość obszerna kurtka, która na wysokości pasa i na zakończeniu rękawów ma szerokie ściągacze, wyposażona jest w duże kieszenie i zapinana na zamek błyskawiczny’. Jej nazwa jest skróceniem angielskiego *bomber jacket*, która nazywana była też *flight jacket* i służyła amerykańskim pilotom podczas pierwszej wojny światowej do ochrony przed bardzo niskimi temperaturami panującymi w kabinach samolotowych²³; **braletka** ‘miękki (pozbawiony fiszbin) koronkowy biustonosz składający się z dwóch trójkątów podtrzymywanych na ramiączkach’ <fr. *bralette*>; **casualowy** ‘o stylu ubierania: luźny, codzienny, niezobowiązujący, ale zarazem elegancki i ponadczasowy; do jego charakterystycznych elementów zaliczyć można m.in. cygaretki czy ramoneskę’ <ang. *casual* = nieformalny>; **oversizowy** ‘pozornie o jeden-dwa rozmiary za duży’ <ang. *over-size* = zbyt duży, większy od normalnego rozmiaru>; **shopperka** ‘duża torebka damska

¹⁹ Ela i Andrzej Banach, *Słownik mody* (Warszawa: Wiedza Powszechna, 1962), 72.

²⁰ Źródła internetowe, obok nazwy *oxfordy*, notują również formę *oxfordki*, która jest częściej stosowana w odniesieniu do damskiego obuwia tego typu.

²¹ Cyran, „Mechanizm”, 31.

²² Renata Grzegorzczkova, *Zarys słotwórstwa polskiego. Słotwórstwo opisowe* (Warszawa: PWN, 1981), 68.

²³ Glamour: *Bomber jacket – skąd się wzięły kurtki bomberki i gdzie kupić najmodniejsze modele?*, dostęp 30.09.2019, <https://www.glamour.pl/arttykul/bomber-jacket-skad-sie-wziely-kurtki-bomberki-i-gdzie-kupic-najmodniejsze-modele>.

z jedną komorą i stosunkowo krótkimi uszami, które pozwalają na noszenie jej na ramieniu lub w zgięciu łokcia; jej cechą charakterystyczną jest duża pojemność – torba powinna pomieścić zakupy⁷. Nazwa tej damskiej torebki jest skróceniem angielskiego *shopper bag* oznaczającego dosłownie *torbę na zakupy*.

- c) **Neosemantyzmy**, czyli nazwy, których nowe znaczenia powstały na skutek dostrzeżenia podobieństwa jakichś elementów stroju do innych realiów. Według Marii Borejszo „są to często nazwy indywidualne lub stosowane okresowo, które rzadko odnotowują opracowania leksykograficzne i literatura przedmiotu”²⁴.

Neosemantyzmy o charakterze metonimicznym (porównywane na zasadzie styczności): *hiszpanka* ‘bluzka lub sukienka z charakterystycznym dekoltem, określanym również jako dekolt carmen; jest to dekolt odsłaniający ramiona, który występuje w wersji gładkiej lub drapowanej’. Nazwa wywiedziona została prawdopodobnie od słynnej hiszpanki Carmen, która w sukni o takim dekolcie uwodziła mężczyzn w operze Georges’a Bizeta; *lambadówka* ‘krótka spódniczka o nieco trapezowym kroju, z prostym karczkiem i falbankami’. W spódniczkach tego typu tańczono w latach 80. m.in. popularną lambadę, od której ta krótka spódnica wzięła swoją nazwę. Neosemantyzm powstał poprzez dodanie do podstawy *lambada* formantu *-ówka* (charakteryzującego się znaczną ekspansywnością), który następnie uległ zgrubieniu (*-ówka*), przez co nabrał ekspresyjnego nacechowania. Wyraz został najprawdopodobniej ukształtowany pod wpływem języka angielskiego, w którym funkcjonuje nazwa *lambada skirt*, czyli spódniczka do lambady; *listonoszka* ‘damska torebka na długim pasku, zapinana za pomocą metalowej sprzączki’. Pierwotnie listonoszka była dużą torbą z licznymi przegródkami, którą nosili listonosze oraz konduktorzy (stąd też funkcjonująca w polszczyźnie nazwa *konduktorka*). Współcześnie może to być również mała torebeczka – istotne jest, by była zapinana od góry i aby można było przewiesić ją przez ramię. Wyraz został zbudowany poprzez dodanie do rodzimej podstawy formantu *-ka*, który jest najbardziej ekspansywnym przyrostkiem dla wyrazów tworzonych w liczbie pojedynczej. Być może znaczenia nabyła pod wpływem angielskich określeń *postman bag* oraz *messenger bag*, czyli torba listonosza/posłańca; *muszkietierki* ‘rodzaj damskich kozaków (na płaskiej podeszwie lub na obcasie) z cholewką sięgającą ponad kolano, niekiedy nawet do połowy uda’. Nazwa *muszkietierki* została upowszechniona najpewniej za sprawą ekranizacji słynnej na całym świecie powieści Aleksandra Dumasa opowiadającej o przygodach muszkietierów francuskiej gwardii królewskiej, której bohaterowie nosili podobnie wyglądające buty. Trudno dopatrywać się związków tej nazwy z określeniami obcojęzycznymi – po francusku kozaki za kolano to *cuissardes*, natomiast po angielsku – *over the knee boots* lub *thigh high boots*; *spodenki-kolarki* i *kolarki* ‘obcisłe spodnie sięgające do kolan’. Wygląd tych damskich spodenek został porównany do sportowych spodenek, w jakich jeżdżą kolarze. Nazwa jest dosłownym przełożeniem angielskiego *biker-shorts* i przez autorkę

²⁴ Borejszo, „Nazwy ubiorów”, 70.

bloga często jest stosowana zamiennie z określeniem angielskim (patrz: zapożyczenia cytatowe); **szwedy** ‘spodnie o szerokich nogawkach, które rozszerzają się już od wysokości pasa’. Ich nazwa wzięła się od spodni, które w latach 70. nosili członkowie popularnego szwedzkiego zespołu ABBA. Wydaje się, że jest to neologizm utworzony na gruncie polskim, ponieważ nie znaleziono żadnego poświadczenia takiej nazwy w językach obcych.

Neosemantyzmy o charakterze metaforycznym (porównywane na zasadzie podobieństwa, które najczęściej dotyczy kształtu): **cygaretki** ‘spodnie z wąskimi nogawkami sięgającymi kostek, o prostym kroju na całej długości’. Cigaretki zostały spopularyzowane w latach 50. ubiegłego wieku przez Marilyn Monroe i Audrey Hepburn, które – pokazując się w nich fotoreporterom – sprawiły, że spodnie te stały klasykiem, podobnie jak mała czarna. Ich nazwa, poprzez skojarzenie kształtu, nawiązuje do *cygaretek*, czyli dawniej *papierosów*. Znaczenie tego wyrazu zostało nabyte pod wpływem francuskim lub angielskim, w których to językach ta część garderoby określana jest odpowiednio jako *pantalon cigarette* i *cigarette pants*; **ołówki** ‘in. spódnica ołówkowa; obcisła spódnica kończąca się w okolicy kolan, z wysokim stanem i rozporkiem z tyłu, który ułatwia poruszanie się’. Jej prosty krój został na zasadzie podobieństwa kształtu skojarzony z ołówkiem. Trudno określić, który z języków – angielski czy francuski – wpłynął na polską nazwę (ang. *pencil skirt*; fr. *jupe crayon*); **torebka-koszyzek** i **koszyk** ‘torebka na lato wykonana z wikliny lub plecionki; może być duża jak shopperka lub znacznie mniejsza – jak np. listonoszka’. Ze względu na materiał, z którego jest wykonana, torebka ta wzięła swoją nazwę od wiklinowego koszyka, nowego znaczenia nabyła natomiast za sprawą angielszczyzny bądź francuszczyzny (ang. *basket bag*; fr. *sac panier*); **torebka-nerka** i **nerka** ‘niewielka torebka, którą nosi się na pasku oplecionym wokół talii’. Torebki tego typu początkowo były noszone przez sprzedawców i sportowców, ponieważ dają możliwość swobodnego poruszania rękoma. Od kilku sezonów są natomiast najmodniejszym elementem, zarówno damskiej, jak i męskiej garderoby. Jej nazwa jest dosłownym przełożeniem angielskiego *kidney-bag* oraz francuskiego *sac de rein*.

Podsumowanie

Macademician Girl jest dziś jedną z tych blogerek, które dyktują trendy w polskim świecie mody. Tworzone przez nią stylizacje są bardzo chętnie kopiowane przez całe rzesze kobiet, które pragną wyglądać stylowo i szykownie. Blogerka inspiracje dla swoich kreacji czerpie z największych wybiegów modowych, które następnie przetwarza w charakterystycznym dla siebie stylu. Podążanie za światową modą przejawia się jednak nie tylko w ubiorze, ale przenosi się także do warstwy leksykalnej polszczyzny. Tamara Gonzalez Perea często używa angielskich zapożyczeń cytatowych, których desygnaty są dla polszczyzny na tyle nowymi zjawiskami, że ta nie zdążyła jeszcze stworzyć rodzimych odpowiedników. Być może nigdy nawet nie będzie okazji do ich utworzenia, bo znikną z języka tak samo szybko,

jak zmieni się moda. Są to w przeważającej mierze nazwy charakteryzujące trendy obecnego i zeszłego roku, i o ile użycie niektórych z nich wydaje się zasadne, ponieważ w precyzyjny i zarazem ekonomiczny sposób przekazują treści (por. *monokini, tankini, choker*), o tyle większość z nich, bez trudu i uszczerbku dla postulatów o ekonomizacji słownictwa, można by zastąpić rodzimymi odpowiednikami. Przecież *crop top* to po prostu *krótki top*, *slip dress* to *sukienka-halka*, a *tassel earrings* to *kolczyki z chwościami*. Kilka przykładów pokazuje, że posługiwanie się obcymi leksemami jest wyłącznie wyrazem mody językowej, polszczyzna posiada bowiem w swoim zasobie analogiczne nazwy – *obcas kitten heel* to przecież znana w Polsce od lat *kaczuszka*, a *szpilki peep-toe* to *buty z wyciętym palcem*, które stanowią najbardziej klasyczny model damskiego obuwia. Wydaje się więc, że stosowanie ich przez autorkę bloga ma na celu jedynie przybliżenie czytelniczek do światowej mody, która staje się bardziej prestiżowa i luksusowa, gdy operuje nowymi, nieco egzotycznymi zwrotami, często nieznanymi przeciętnemu użytkownikowi języka.

Zapożyczenia zakwalifikowane jako adaptacje morfologiczne również mogą budzić wiele zastrzeżeń – z jednej strony wprowadza się w ich obręb polskie formanty i końcówki, z drugiej strony większość z nich zachowuje oryginalną, angielską pisownię i wymowę. Poziom ich adaptacji do polskiego systemu językowego jest niewielki (por. *oversizowy, shopperka, boyfriendy, crocasy*).

Warto zauważyć, że im dany trend staje się powszechniejszy, tym szybciej znajdują się dla niego rodzime odpowiedniki. Można to prześledzić na przykładzie wyrazu nazywającego obcisłe spodnie sięgające do kolan. Początkowo stosowano angielskie określenie *biker shorts*, gdy jednak trend ten na dobre przyjął się w modzie, zaczęto używać rodzimej nazwy *spodenki-kolarzki* (zaczepionej ze słownictwa sportowego), ostatecznie skrócone do formy *kolarki*. Podobnemu procesowi uległy neosemantyzmy *torebka koszyczek* i *torebka nerka*, które zostały skrócone odpowiednio do form *koszyk/koszyczek* i *nerka*, gdy moda na te akcesoria stała się na tyle rozpowszechniona, że człon niosący treść ogólną mógł zostać wyeliminowany bez szkody dla jakości przekazu.

Dominująca rola języka angielskiego w zasobie słownictwa odnoszącego się do mody uwidacznia się również w grupie badanych tu neosemantyzmów, z których tylko w trzech przypadkach nie da się wykazać wpływów angielskich (por. *hiszpanka, muszkietierki, szwedy*). Trudno orzec z całą pewnością, że nowe znaczenia zostały przeniesione na grunt polszczyzny właśnie z języka angielskiego, a nie francuskiego. Biorąc jednak pod uwagę siłę oddziaływania języka i kultury amerykańskiej na Polskę w ostatnim trzyletniu, można przypuszczać, że to język angielski był bezpośrednim dawcą nowego znaczenia.

Spośród 197 używanych przez autorkę bloga nazw określających części garderoby (łącznie z dodatkami), zapożyczenia właściwe i semantyczne stanowią niemal 25% słownictwa (47 nazw). Jedynie trzy badane nazwy nie mają obcej proveniencji, o czym pisano wyżej. Przeprowadzona analiza pokazuje, że słownictwo związane z modą jest silnie uzależnione od wpływów angielskich, ponieważ obecnie angielszczyzna jest właśnie tym językiem, którym posługują się największe i najbardziej znane domy mody z całego świata.

Stwarza to możliwość zbudowania wspólnoty związanej tożsamymi upodobaniami, a także dotarcia do jak największej liczby potencjalnych odbiorców. Pozostaje również w zgodzie z panującą powszechnie tendencją do internacjonalizacji słownictwa, która ma niwelować bariery w komunikowaniu się między ludźmi.

Warto jednak podkreślić, że Tamara Gonzalez Perea, obok licznych zapożyczeń, chętnie wykorzystuje również bogactwo językowe, jakie otwiera przed nią polszczyzna. Niejednokrotnie w opisach swoich stylizacji stosuje wielocłonowe, rozbudowane struktury, które szczegółowo definiują elementy garderoby, a jednocześnie stanowią dodatkowy walor językowy czytanego tekstu. Sformułowania takie jak *suknia o syrenim kroju*, *biżuteryjna torebka w kształcie rybki* czy *bluzka z drapowaniem na biuście* świadczą o dużej świadomości językowej blogerki, która zdaje sobie sprawę z tego, że barwna warstwa słowna ma niezwykłą siłę oddziaływania na czytelniczki. Wielokrotnie używane przez blogerkę nazwy wielowyrzowe rozbudzają w czytelniczkach pozytywne emocje, a jednocześnie mają na celu wskazanie, że styl autorki bloga jest godny naśladowania.

Bibliografia

- Banach, Ela i Andrzej. *Słownik mody*. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1962.
- Borejszo, Maria. „Nazwy ubiorów we współczesnej polszczyźnie”. *Biblioteczka Poznańskich Studiów Polonistycznych. Seria Językoznawcza* 14 (2001).
- Brown, Lesley, red. *The New Shorter Oxford English Dictionary*. T. 1–2. Oxford: Clarendon Press, 1993.
- Co to są chinosy i jak je nosić?* [b.a.]. Dostęp 30.08.2019. <https://meskie-spodnie.pl/blog/co-to-sa-chinosy-i-jak-je-nosic.html>.
- Cyran, Władysław. „Mechanizm zapożyczenia wyrazów w języku polskim”. *Rozprawy Komisji Językowej ŁTN* 20 (1974).
- Dunaj, Bogusław. *Słownik współczesnego języka polskiego*. Warszawa: Wilga, 1996.
- Frątczak-Biś, Aleksandra. *Znajdź swój styl*. Gliwice: KODstylu.pl, 2019.
- Glamour.pl. *Bomber jacket – skąd się wzięły kurtki bomberki i gdzie kupić najmodniejsze modele?* [b.a.]. Dostęp 30.09.2019. <https://www.glamour.pl/artukul/bomber-jacket-skad-sie-wziely-kurtki-bomberki-i-gdzie-kupic-najmodniejsze-modele>.
- Gląpska, Anna. „Słownictwo i styl prasowych tekstów o modzie (na przykładzie «Elle» i «Twojego Stylu»)”. *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Linguistica* 44 (2007): 33–50.
- Grzegorzczkova, Renata. *Zarys słowotwórstwa polskiego. Słowotwórstwo opisowe*. Warszawa: PWN, 1982.
- Macademician Girl*. Dostęp 15.09.2019. <http://macademiciangirl.com/>.
- Markowski, Andrzej. *Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2005.
- Narodowy Korpus Języka Polskiego*. Dostęp: 30.08.2019. <http://nkjp.pl/>.
- Olkowska, Ksenia Małgorzata. „Najnowsze angielskie zapożyczenia cytatowe w polszczyźnie ogólnej początku XXI wieku”. *Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny* 10 (2011): 211–256.
- Ożóg, Kazimierz. „Zmiany we współczesnym języku polskim i ich kulturowe uwarunkowania”. *Język a Kultura* 20 (2008): 59–79.

- Rejakowa, Bożena. *Kulturowe aspekty języka mody*. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2008.
- Simpson, John Andrew, Edmund S.C. Weiner, red. *The Oxford English Dictionary*. T. 1–20. Oxford: Clarendon Press, 1989.
- Szymczak, Mieczysław. *Słownik języka polskiego*. T. 1–3. Warszawa: PWN, 1978.
- Wilczewska, Krystyna. „O słownictwie współczesnej mody”. *Język Polski* 2 (1970): 97–107.
- Zarzeczna, Daria. „Sukienka w kolorze zmrożonego sorbetu mango – czyli kilka słów o barwach na blogu modowym *Macademician Girl*”. *Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny* 16 (2017): 283–297.

Nazwy ubiorów damskich (na podstawie postów na blogu modowym *Macademician Girl* z lat 2017–2019)

Streszczenie

Celem niniejszych badań jest prześledzenie mechanizmów funkcjonowania najnowszego słownictwa modowego, należącego do profesjolektu grupy zawodowej związanej z branżą modową. Do analizy wybrano 50 leksemów (z których przeważająca większość to zapożyczenia cytatowe z języka angielskiego), które nie mają poświadczenia we współczesnych słownikach języka polskiego ani w Narodowym Korpusie Języka Polskiego. Do badań włączono również neosemantyzmy o charakterze metaforycznym oraz metonimicznym, z których wiele nabyło nowe znaczenie pod wpływem języka angielskiego. Celem analizy jest również wykazanie, że Tamara Gonzalez Perea, tworząc posty na blogu w dużej mierze, posługuje się pożyczkami z języków obcych, pragnąc w ten sposób wpisywać się w światowe trendy modowe. Spośród 197 używanych przez autorkę bloga nazw określających części garderoby (łącznie z dodatkami) zapożyczenia właściwe i semantyczne stanowią niemal 25% słownictwa (47 nazw). Przeprowadzona analiza pokazuje, że słownictwo związane z modą jest silnie uzależnione od wpływów angielskich, ponieważ obecnie angielszczyzna jest właśnie tym językiem, którym posługują się największe i najbardziej znane domy mody z całego świata. Stwarza to możliwość zbudowania wspólnoty związanej tożsamymi upodobaniami, a także dotarcia do jak największej liczby potencjalnych odbiorców. Pozostaje również w zgodzie z panującą powszechnie tendencją do internacjonalizacji słownictwa, która ma niwelować bariery w komunikowaniu się między ludźmi.

Names of women's clothing (based on the posts on the fashion blog *Macademician Girl* from the years 2017–2019)

Summary

The purpose of this study is to investigate the mechanisms of functioning of the latest fashion vocabulary belonging to the profesjolekt of the fashion industry. Fifty lexemes were selected for analysis (of which a vast majority were loanwords from English), not found neither in the contemporary Polish language dictionaries nor in the National Corpus of the Polish language. Included were also metaphoric and metonymic neosemanticisms of which many acquired new meaning under the influence of English. The purpose of the analysis was also to demonstrate

that Tamara Gonzalez Perea in her blog posts largely uses loanwords from foreign languages out of her desire to become part of the global fashion trends.

From among 197 names of clothes (including accessories) used by the blog's author, the proper and semantic loanwords constitute nearly 25 per cent of the vocabulary (47 names). The performed analysis demonstrated that the fashion vocabulary is strongly affected by the English influences, as today English is used by the greatest and best known fashion houses in the world. This makes possible to build a community of same likes and reach the largest potential audience. It is also in line with the common tendency to internationalize the vocabulary in order to overcome communication barriers.

Cytowanie

Zarieczna, Daria. „Nazwy ubiorów damskich (na podstawie postów na blogu modowym *Macademician Girl* z lat 2017–2019)”. *Studia Językoznawcze. Synchroniczne i diachroniczne aspekty badań polszczyzny* 20 (2021): 229–241. DOI: 10.18276/sj.2021.20-16.